

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lutego 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski (przewodniczący)
SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)
SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa R. O. i A. O.
przeciwko IK H. Spółce z o.o. w M.
o uznanie umowy za nieważną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 3 lutego 2012 r.,
zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 23 września 2011 r.,

- 1. uchyla zaskarżone postanowienie,**
- 2. pozostawia Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym sprawę.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 23 września 2011 r. Sąd Apelacyjny odrzucił apelację pozwanej IK H. sp. z o.o. z siedzibą w M. od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 28 maja 2010 r., którym Sąd ten uznał za nieważną umowę ustanowienia odrębnej własności lokalu i jego sprzedaży zawartą w dniu 3 września 2007 r. między pozwaną spółką IK H. a pozwanym J. K.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że pozwana IK H. sp. z o.o., reprezentowana w toku postępowania przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła apelację od wyroku Sądu Okręgowego, w której zgłosiła wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. Postanowieniem z dnia 12 stycznia 2011 r. Sąd Okręgowy zwolnił ją od kosztów sądowych częściowo, a mianowicie od obowiązku uiszczenia kwoty 20 000 zł z tytułu połowy opłaty sądowej od apelacji, natomiast w pozostałej części wniosek oddalił. Zażalenie pozwanej na to postanowienie zostało przez Sąd Apelacyjny oddalone postanowieniem z dnia 25 lutego 2011 r. W dniu 18 marca 2011 r. odpis postanowienia oddalającego zażalenie doręczono pełnomocnikowi procesowemu pozwanej (k. 899), natomiast w dniu 26 kwietnia 2011 r. pozwana uiszczyła opłatę w kwocie 20 000 zł przelewem na rachunek Sądu Okręgowego (k. 770 a).

Opłata od apelacji została uiszczona po upływie przewidzianego w art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm. – dalej: „u.k.s.c.”) tygodniowego terminu od doręczenia stronie postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych. Zgodnie z art. 112 ust. 3 u.k.s.c., który, z mocy art. 4 ust. 2 i 6 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2010 r. Nr 7, poz. 45), znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie, strona reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika powinna uiszczyć opłatę sądową od pisma, podlegającego opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia, w terminie tygodniowym od doręczenia jej postanowienia oddalającego zażalenie, a jeżeli postanowienie

sądu drugiej instancji zostało wydane na posiedzeniu jawnym - od dnia jego ogłoszenia. Przepis ten – podkreślił Sąd Apelacyjny – znajduje zastosowanie także w wypadku częściowego oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, celem bowiem wprowadzenia odnośnej regulacji było przyspieszenie postępowania, wydłużonego koniecznością rozpoznania wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, poprzez wyeliminowanie ponownego wzywania strony reprezentowanej przez pełnomocnika do opłacenia pisma. W niniejszej sprawie zatem pozwana spółka powinna uiścić opłatę od apelacji w terminie tygodniowym od dnia 18 marca 2011 r. Ponieważ w terminie tym opłata nie została uiszczona, apelacja podlegała odrzuceniu (art. 373 k.p.c.).

W zażaleniu na postanowienie odrzucające apelację pozwana spółka zarzuciła Sądowi Apelacyjnemu naruszenie art. 112 ust. 2 i 3 u.k.s.c. przez pominięcie ust. 2 powołanego artykułu i przyjęcie, że w sprawie znajduje zastosowanie ust. 3, mimo że apelacja nie została wniesiona przez profesjonalnego pełnomocnika, lecz osobiście przez stronę postępowania, i art. 112 ust. 3 u.k.s.c. przez przyjęcie, że przepis ten znajduje również zastosowanie w razie częściowego oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. W konkluzji załąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz zasądzenie od powodów kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 112 ust. 2 u.k.s.c., jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych zgłoszony przed upływem terminu do opłacenia pisma został prawomocnie oddalony, przewodniczący wzywa stronę do opłacenia złożonego pisma, na podstawie art. 130 k.p.c. Przepisu tego nie stosuje się, jeżeli pismo podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia, zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego. W takim przypadku, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia, a gdy postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym – od dnia jego ogłoszenia. Jeżeli jednak o zwolnieniu od kosztów sądowych orzekł sąd pierwszej instancji,

a strona wniosła zażalenie w przepisany terminie, termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia oddalającego zażalenie, a jeżeli postanowienie sądu drugiej instancji zostało wydane na posiedzeniu jawnym – od dnia jego ogłoszenia (art. 112 ust. 3 u.k.s.c.).

Uszło uwagi Sądu Apelacyjnego, że w niniejszej sprawie apelacja od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 28 maja 2010 r. nie została wniesiona przez pełnomocnika procesowego pozwanej spółki, lecz przez samą spółkę (k. 770 i k. 803). W takim wypadku art. 112 ust. 3 u.k.s.c. nie mógł znaleźć zastosowania, ponieważ przepis ten dotyczy wyłącznie sytuacji, w której pismo podlegające opłacie „zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzeczownika patentowego”. Prawidłowo zatem przewodniczący w Sądzie pierwszej instancji, zgodnie z art. 112 ust. 2 u.k.s.c., wezwał stronę pozwaną do opłacenia apelacji.

Nie można natomiast podzielić zapatrywania żalącej, że art. 112 ust. 3 u.k.s.c. ma zastosowanie tylko wtedy, gdy w toku instancji sąd oddalił w całości wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma. W orzecnictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że szczególna regulacja zawarta w art. 112 ust. 3 u.k.s.c. dotyczy zarówno oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w całości, jak i w części (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2011 r., III CZ 70/10, nie publ., z dnia 23 marca 2011 r., V CZ 116/10, nie publ., z dnia 2 czerwca 2011 r., I CZ 51/11, nie publ., z dnia 6 lipca 2011 r., I CZ 72/11, nie publ., z dnia 28 września 2011 r., I CZ 86/11, nie publ., z dnia 9 listopada 2011 r., II CZ 88/11, nie publ. i z dnia 9 listopada 2011 r., II CZ 100/11, nie publ.).

Ze względu na błędne zastosowanie przez Sąd Apelacyjny art. 112 ust. 3 u.k.s.c. zażalenie pozwanej trzeba jednak uznać za uzasadnione.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie, pozostawiając Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym sprawę (art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.).